

Il Vnuost Sura commemorescha

La claustra da Mariamunt reactivada il 1816

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **La claustra da Mariamunt e ses museum (I-39024 Damal/Mals) èn situads sisum en il Vnuost, al pe dal Pass da Schlingia (2298 m sur la mar) che maina en la Val d'Uina, en l'intschess communal da Scuol. Mariamunt (1333 m sur la mar), l'abazia benedictina la pli auta d'Europa, è la «successura d'in convent fundà enturn il 1100 a Scuol, (...) translocada il 1146 (...) a S. Stefan (ca. 500 m al sid da M[ariamunt]).** Quatter onns pli tard è la communitad monastica sa stabilida en in nov edifiz, costruì al lieu da la claustra actuala. L'avat ed ils muntgs (...) èn attestads per l'emprima giada ils 11-3-1150 (...). Il 1808 ha la regenza bavaraisa laschè serrar la claustra (...) ch'è puspè vegnida reactivada il 1816 (...). Tr[anter] il 1724 ed il 1928 han muntgs da M[ariamunt] instruì al collegi da Meraun (...). Las plaivs da Barbüsch, da Schlingia e da Platt, incorporadas en la claustra, vegnan pastoradas da M[ariamunt] che fa part dapi 1931 da la Congregaziun svizra dals benedictins*. La revista «Der Schlern» (Athesia, Weinbergweg 7, I-39100 Balsaun) ha deditgà ses numer da fanadur 2016 a l'istorgia da Mariamunt dapi l'annexiun a la Baviera 1805, il return a l'Austria 1814, la visita d'imperatur Carl (1887–1922) il 1918 e l'annexiun a l'Italia dapi 1919. I suonda ina resumaziun da la prefaziun d'avat Markus Spanier (*1961 a Kaiserlautern en la Renania-Palatinat) e da l'essai da Daniel Fliri (Pradatsch 20, I-39020 Tuer/Taufers Val Müstair) intitulà: «Die Wiederherstellung des Stiftes Marienberg im Jahre 1816».

Tranter Austria e Baviera

Il 1805 ha prinzi Maximilian Giusep da Baviera (1756–1825), allia d'imperatur Napoleun (1769–1821), survegni il titel da retg e vasts territoris, t. a. il contadi austriac da Tirol enfin al cunfin grischun ed al Lai da Garda. Il clerus dal Vnuost, part da la diocesa da Cuira, ha però resistì a la politica anticlericala da Minca; perquai ha la regenza serrà Mariamunt, sco ch'ella aveva gia fatg cun autras clau-

stras tirolaisas. Il 1813 è la Baviera s'aliada cun l'Austria cunter la Frantscha e restitù il Tirol. Ils 12 da schaner 1816 ha imperatur Francestg declerà en scrit: «Jau vi mantegnair las quatter claustras [tirolaisas], ils premonstratens da Wilten [oz part da Puntina], ils cisterziens da Stams [sper l'En], ils canonis da Neustift [sper Persenon/Brixen] ed ils benedictins da Mariamunt, (...) cun la cundiziun che lezzas claustras sa dettian adina fadia da chattar successurs talentads, diligents, studegiads e bain educads per la pastoraiziun e cunzunt per dar scola» (Fliri, p. 9). L'imperatur ha decretà ils 21 da mars 1816 la restauraziun da l'abazia da Mariamunt, «cun l'incumbensa da proveder puspè las pravendas tradiziunalmain colliadas cun la claustra, sco er il gimnasi da Meraun» (Fliri, p. 10). Ils 10 da matg han ils muntgs da Mariamunt fatg puspè chapitel en la claustra. «Ils 6 d'october ha l'uvestg da Cuira cedì il Vnuost a la diocesa da Persenon. Ils 16 han sedesch muntgs da Muntmaria elegì avat pader Karl Mayr (*1774 a Dorf Tirol – † 1855 a Muntmaria), docent al gimnasi da Meraun. «Quai muntava la vasta lavur da reconstruir la claustra. L'emprim na leva'l betg surpigliar quella funcziun (...); lura l'han ils muntgs e la cumissiun episcopala intimà d'acceptar, empermettend d'al gidar» (Fliri, p. 12). Enfin a 1818 ha l'avat stuì batter cunter quels che levan translocar la claustra a Meraun. Ils 16 da fanadur ha Vienna confermà Muntmaria sco lieu da l'abazia, scumandond da la dislocar a Meraun. En sia prefaziun al numer spezial da «Der Schlern» punctuescha avat Markus Spanier sia intenziun da «pussibilitar l'access da l'immensa biblioteca da la claustra ad ina vasta gruppa d'interessents, (...) sinaquai che l'abazia sco center spiritual restia in enritgiment per il Vnuost Sura ed ultra da quai» (p. 4). Speranza possian er ils Jauers en la vischnanca da Val Müstair (var 1600 olmas) trair a niz quel project empermettent.

* **Martin Bundi en: Stiftung Historisches Lexikon der Schweiz (HLS), tom 2. Cuira (Desertina), ISBN 978-3-85637-391-7) 2012, pp. 17–18, chavazzin «Mariamunt».**

La claustra da Mariamunt.